

Ristikoiden sanastorakenteen arvotusta

Neljä viikkoa sitten pohdin arviointikriteerejä kuvaristikoiden pääkuvalauseille. Jatkan nyt kriteerien päähkäilyä sanaston rakenteelle yleensä. Lähtökohtana tässäkin on, että arviointi voidaan tehdä numeerisin perustein. Sanojen laadun kriteereitä pohditaan joskus tuonnempana.

Päämääränä kriteereiden asettamisessa ja käyttämisessä on vaikuttaa ristikoiden laadun ja nautittavuuden parantamiseen.

Aukiot ovat oleellinen osa kuvaristikoida. Aukio tarkoittaa vihjeruudutonta aluetta, jonka koko merkitään tulona vaakaruudut kertaa pystyruudut. Perinteisesti pienin aukio on 4×4 ruutua eli 16. Aukioiden pisteytyskriteerit voisivat olla: kustakin aukiosta, joka on 25–34 ruutua, tulee yksi piste; kustakin aukiosta, joka on 35–44, tulee kaksi pistettä; kustakin vähintään 45:n aukiosta tulee kolme pistettä.

Pitkät sanat lisäävät ratkonnän mielenkiintoa. Jos ristikossa on kolme 12-kirjaimista tai pitempää sanaa, tulee yksi piste. Kustakin lisäsanasta, jotka ovat em. pituisia, tulee yksi lisäpiste.

Sanojen keskipituus on paljon seurattu kriteeri. Perusajatus on, että mitä suurempi keskipituus, sitä nautinnollisempi ristikko. Jos ristikön sanojen keskipituus on 6,0–6,29, tulee yksi piste. Jos keskipituus on 6,3 tai suurempi, tulee kaksi pistettä.

Laatijat käyttävät ristikoidissa yleensä vain kaikkein tavallisimpia kirjaimia. Ratkaisun nautinnollisuutta lisää, jos mukana on myös harvemmin käytettyjä. Kirjainten yleisyyteen liittyvä arvotuskriteeri koskee vain vokaaleja: jos ristikosta löytyvät kaikki suomen kielen kahdeksan vokaalia, tulee yksi piste.

Jatkuvaa keskustelua käydään alku- ja loppupiiloista. Jotkut laatijat eivät käytä, jotkut käyttävät. Oman käsitykseni mukaan alku- ja loppupiilottomuus ovat lähinnä ulkoasullisia seikkoja. Varsinkaan alkupiilot eivät näytä yhtä hyvältä kuin tasainen alkupiiloton reuna. Joskus alkupiilolla saattaa "pelastaa" jotakin muuta arvokasta ristikossa. Yksi mahdollinen tarkastelukulma voisi olla, että alkupiilojen käyttö (määrällä ei olisi väliä) vähentää yhden pisteen, samoin loppupiilojen.

Kustakin arvioitavasta ristikosta lasketaan kaikkien kriteerien mukaan saatavat pisteet yhteen. Eniten pisteitä saanut arvioidaan parhaaksi. Kun laatijat (ja julkaisijat) tietävät, mistä pisteytys koostuu, he voivat ohjata omia tuotoksiaan sellaisiin suuntiin niin halutessaan.

Kaikki merkittävät ristikoiden julkaisijat ovat Ristikkoakatemia yhteistyökumppaneita. Ennen kuin edellä kerrotun laisia kriteereitä lyödään lukkoon, niistä sovitaan yhdessä. Vaikka julkaisijat ovat lehtimyyntihylyissä kilpailijoita, on yhteisessä intressissä tuottaa niin hyviä ja mielenkiintoisia ristikoida kuin mahdollista.

Antti Skyttä
antti.skytta@ristikkoakatemia.fi

Lähetätkää ristikkoaiheisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:
www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/